

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Економіко-гуманітарний інститут, гуманітарний факультет
(повне найменування інституту, назва факультету)

Кафедра міжнародних економічних відносин
(повна назва кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА ДИПЛОМНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

**на тему «Франчайзинг як форма ведення бізнесу: міжнародний досвід та
перспективи розвитку в Україні»**

Виконав

студент 6 курсу, групи ГФ-213м
спеціальності 292 «Міжнародні економічні
відносини», ОПП «Міжнародний бізнес»
(код і назва напрямку підготовки, спеціальності)

_____ Жеронкін Б.О.
(прізвище та ініціали студента)

Керівник _____ Лазнева І.О.
(прізвище та ініціали)

Рецензент _____ Кусакова Ю.О.
(прізвище та ініціали)

м. Запоріжжя
2018 рік

РЕФЕРАТ

КДМР: 143 с., 13 рис., 12 табл., 11 формул, 136 джерел, 2 додатки.

Мета роботи – теоретичне обґрунтування особливостей франчайзингу як форми ведення бізнесу та розроблення науково-практичних рекомендацій щодо активізації процесів розвитку франчайзингу в Україні.

Об’єкт дослідження – процеси розвитку франчайзингу як форми ведення бізнесу.

Предмет дослідження – теоретичні та практичні аспекти розвитку франчайзингу в Україні в контексті міжнародного досвіду.

Методи дослідження – історичний та логічний аналіз використовувався при дослідженні теоретичних основ франчайзингу; структурно-логічний, порівняльний економічний аналіз, статистичний, графічний – при дослідженні тенденцій розвитку франчайзингу; системний підхід – при виявленні інституційних чинників; аналіз ієрархій, системний підхід – при формуванні національної моделі розвитку франчайзингу; метод причинно-наслідкових зв’язків – при визначенні напрямів вдосконалення інституційного середовища франчайзингу в Україні.

Анотація. Досліджено сутність понять «франчайзинг» та «ліцензування». Визначено основні переваги й недоліки для учасників франчайзингової угоди. Розкрито сутність та роль інституційного середовища розвитку франчайзингу. На основі історичного методу визначено основні етапи розвитку франчайзингу в світовій економіці. Проаналізовано тенденції розвитку франчайзингу в національній економіці. Обґрунтовано національну модель розвитку франчайзингової діяльності. Запропоновано напрями вдосконалення інституційного середовища франчайзингу. Визначено перспективи фінансування франчайзингових відносин в Україні з урахуванням міжнародного досвіду.

ФРАНЧАЙЗИНГ, ФОРМА БІЗНЕСУ, ФРАНЧАЙЗИНГОВА
ДІЯЛЬНІСТЬ, ІНСТИТУЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ, МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД,
НАЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ, ФІНАНСУВАННЯ

Аннотация. Исследована сущность понятий «франчайзинг» и «лицензирование». Определены основные преимущества и недостатки для участников франчайзингового соглашения. Раскрыта сущность и роль институциональной среды развития франчайзинга. На основе исторического метода определены основные этапы развития франчайзинга в мировой экономике. Проанализированы тенденции развития франчайзинга в национальной экономике. Обоснованно национальную модель развития франчайзинговой деятельности. Предложены направления совершенствования институциональной среды франчайзинга. Определены перспективы финансирования франчайзинговых отношений в Украине с учетом международного опыта.

ФРАНЧАЙЗИНГ, ФОРМА БІЗНЕСА, ФРАНЧАЙЗИНГОВА
ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ, ІНСТИТУЦІОНАЛЬНА СРЕДА, МЕЖДУНАРОДНИЙ
ОПЫТ, НАЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ, ФИНАНСИРОВАНИЕ

Abstract. The essence of "franchising" and "licensing" concepts is investigated. The main advantages and disadvantages of the franchising agreement participants are determined. The essence and role of the franchising institutional environment development of are revealed. On the basis of the historical method, the main stages of franchising development in the world economy are determined. The tendencies of franchising development in the national economy are analyzed. The national model of development of franchising activity is substantiated. The directions of the franchising institutional environment perfection are offered. The prospects of financing franchise relations in Ukraine are determined taking into account international experience.

FRANCHISING, BUSINESS FORM, FRANCHISE ACTIVITY,
INSTITUTIONAL ENVIRONMENT, INTERNATIONAL EXPERIENCE,
NATIONAL MODEL, FINANCING

ЗМІСТ

Завдання на кваліфікаційну дипломну магістерську роботу	2
Реферат.....	4
Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів....	8
Вступ.....	9
1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФРАНЧАЙЗИНГУ ЯК ФОРМИ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ.....	13
1.1 Понятійно-категоріальний апарат франчайзингових відносин.....	13
1.2 Переваги та недоліки франчайзингової діяльності	23
1.3 Інституційне середовище розвитку франчайзингу.....	30
2 ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ФРАНЧАЙЗИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ.....	38
2.1 Еволюція франчайзингових відносин у світовій економіці	38
2.2 Франчайзинг як сучасний напрям розвитку українського бізнесу...	50
2.3 Аналіз інституційного середовища франчайзингу в Україні.....	58
3 КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ФРАНЧАЙЗИНГУ В УКРАЇНІ	73
3.1 Формування національної моделі розвитку франчайзингової діяльності	73
3.2 Напрями вдосконалення інституційного середовища франчайзингу	82
3.3 Перспективи фінансування франчайзингу в Україні з урахуванням міжнародного досвіду.....	91
4 ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ	101
4.1 Аналіз потенційних небезпек.....	101
4.2 Заходи по забезпеченню безпеки.....	103
4.3 Заходи по забезпеченню виробничої санітарії та гігієни праці.....	105

4.4 Заходи з пожежної безпеки.....	111
4.5 Заходи по забезпеченню безпеки в надзвичайних ситуаціях.....	113
Висновки.....	120
Перелік джерел посилання.....	124
ДОДАТОК А Підходи до визначення категорії «франчайзинг».....	138
ДОДАТОК Б Переваги та недоліки участі у франчайзингових відносинах.....	140

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАНЬ

1. Амеліна І.В., Семенець В.В. Розвиток франчайзингової діяльності в Україні. *Економіка і регіон*. 2015. № 2. С. 21–24
2. Безрукова Н.В., Семенець В.В. Міжнародний франчайзинг як форма освоєння світових ринків: особливості розвитку та вплив на світовий валовий продукт. *Економічний простір*. 2016. № 106. С. 16–25
3. Бехар Г. Дело не в кофе. Корпоративная культура Starbucks. Издательство: Альбина Паблишер. 2013. 186 с.
4. Гриффин Р. Международный бизнес. 4-е изд. Пер. с англ. под ред. А. Г. Медведева. Санкт-Петербург : Питер, 2006. 1088 с.
5. Мюррей Я. Франчайзинг / [пер. с англ. К. Любимова]. Издательский дом “Питер”. 2004 г. 144с.
6. Новак Д. Веди людей за собой. Цифровая книга. Издательство: Манн, Иванов и Фербер. 2012. 304 с.
7. Шейн Скотт А. Від морозива до Інтернету. Франчайзинг як інструмент розвитку та підвищення прибутковості вашої компанії / Пер. з англ.; За наук. ред. Є. Є. Козлова Дніпропетровськ: Баланс Бізнес Букс, 2006. 208 с.
8. Спинелли С., Розенберг Р. М., Берли С. Франчайзинг. Путь к богатству. Издательство: Вильямс. 2007. 235 с.
9. Гессен А.Є., Журавель М.О. Розвиток франчайзингу як вагомий фактор розширення ринку в Україні. URL: <http://global-national.in.ua/issue-14-2016/22-vipusk-14-gruden-2016-r/2560-gessen-a-e-zhuravel-m-o-stakhanova-v-v-rozvitok-franchajzingu-yak-vagomij-faktor-rozshirenniya-rinku-v-ukrajini> (дата звернення: 15.09.2018).
10. Лазоренко Т., Фролова А. Розвиток франчайзингу у світі та в Україні. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2017. Вип. 2 (17). С. 199–207.
11. Franchise. URL: <http://www.franchise.com/franchise-information-guide/what-is-franchise/history-of-franchising>

12. Франчайзинг: навч. посіб. / за ред. О. Є. Кузьміна. Київ : Знання, 2011. 267 с.
13. Сосна С. А., Васильева Е. Н. «Франчайзинг. Коммерческая концессия». Москва: ИКЦ «Академкнига», 2005. 375 с.
14. Гончаров С. М. Тлумачний словник економіста. Київ: Центр навчальної літератури, 2009. 268 с.
15. Федорова В. В. Формирование стратегии развития промышленного предприятия на основе франчайзинга. *Економіка управління*. 2010. № 7(68). С. 183-188.
16. Цират А. В. Руководство по составлению и заключению франчайзинговых договоров: право и практика : учебно-практическое пособие. Киев : Истина, 2010. 352 с.
17. Семененко И. М. Использование франчайзинга в деятельности промышленных предприятий. *БІЗНЕС-ІНФОРМ*. 2012. № 7. С. 102-104.
18. Про франчайзинг : проект Закону України від 21.12.2017 р. № 7430. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH5QE00A.html (дата звернення: 16.09.2018)
19. Кодекс етики франчайзингу України URL: <http://fdf.org.ua/about-franchise/kodeks-etiki-franchajzingu> (дата звернення: 16.09.2018)
20. Макаренко Т. Є. Стратегія забезпечення інвестиційної безпеки малого та середнього бізнесу в Україні (на прикладі франчайзингу). *Стратегічні пріоритети*. 2016. № 1 (38). С. 78-85
21. Ліпич О.А. Франчайзинг як організаційна форма реалізації інновацій. *Вісник Національного Водного господарювання та природокористування*. 2009. № 2(46). С. 192-199.
22. Коломієць А. С. Порівняння франчайзингу з суміжними договорами. URL:<http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=73778>(дата звернення: 15.09.2018).
23. Романчук К. В., Кирій І. О. Операції франчайзингу: європейський досвід та українські реалії. *Ефективна економіка*. 2016. № 12.

URL:<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5302>(дата звернення: 15.09.2018).

24. Мирончук Т.В. Сутність та особливості формування і здійснення франчайзингових відносин підприємств. URL: ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/35818/1/19_106-115.pdf (дата звернення: 15.09.2018).

25. Цират А. Франчайзинг и франчайзинговый договор: Учеб.-практ. пособ. Киев.: Истина, 2002. 240 с.

26. Лесечко М. Інвестиційний клімат: теорія і практика: монографія / за заг. ред. А. О. Чемериса. Львів: ЛФУАДУ, 2001. 160 с.

27. Андросчук С. Твердая выгода мягкого франчайзинга // Компаньон. 2002. № 26 (282). С. 42-44

28. Виноградська А. Комерційне підприємництво: сучасний стан, стратегії розвитку: Монографія. Київ.: Центр навчальної літератури, 2004. 807 с.

29. Мавріду В.Ю. Теоретичні та практичні аспекти франчайзингу. URL: <http://eprints.kname.edu.ua/1845/1/%D0%92.%D0%AE.%D0%9C%D0%90%D0%92%D0%A0%D0%86%D0%94%D0%A3.pdf> (дата звернення: 15.09.2018).

30. Franchising: Promoting Entrepreneurship and Spreading Opportunities and Wealth – Joint Declaration of World Franchise Council, Beirut, Lebanon, April 18, 2013. URL: <http://www.worldfranchisecouncil.net/declarations.html> (дата звернення: 16.09.2018).

31. Огінок С.В. Економетричний аналіз впливу франчайзингу на економічне зростання. *Причорноморські економічні студії*. Випуск 11. 2016. С. 34-36.

32. Sanders L. Franchisee-franchisor relationships in the future. *Franchising World*. 2002. Vol.34, No. 6. P. 23-24

33. Lafontaine F. The evolution of ownership patterns in franchise systems / F.Lafontaine, P.Kaufmann. *Journal of Retailing*. 1994. Vol. 70. P. 97-113.

34. Veblen T. The Place of Science in Modern Civilization and Other Essays. N. Y. : Huebsch, 1919. P. 72-73.

35. Commons J. R. Institutional Economics. *The American Economic Review*. 1931. № 4, vol. 21. P. 648-657.
36. Hamilton W. H. The Institutional Approach to Economic Theory. *American Economic Review*. 1919. № 9. P. 309-318.
37. Уильямсон О. И. Экономические институты капитализма : Фирмы, рынки, «отношенческая» контрактация / пер. с англ. Ю. Е. Благова, В. С. Каткало, Д. С. Славнова, Ю. В. Федотова, Н. Н. Цытович. Санкт-Петербург : Лениздат; CEV Press, 1996. 702 с.
38. Норт Д. Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки / пер. з англ. І. Дзюб. К. : Основи, 2000. 198 с.
39. North D.C. Institutions. *The Journal of Economic Perspectives*. 1991. Vol.5, No. 1. P. 97-112.
40. Нестеренко А. Современное состояние и основные проблемы институционально-эволюционной теории. *Вопросы экономики*. 1997. № 3. С. 38-54.
41. Йохна М. А., Стадник В. В. Застосування неоінституціональної теорії фірми для вирішення проблем трансформації та вдосконалення організаційних форм господарювання в Україні. *Вісник Тернопільської академії народного господарства*. 2002. № 7/3. С. 85-88.
42. Йохна М. А. Інституційні та ресурсні аспекти міжнародної конкурентоспроможності промислових підприємств : монографія / М. А. Йохна. Хмельницький : ХНУ, 2014. 294 с.
43. Коробкова Н.А., Венедиктов И.А. Франчайзинг как институт развития сферы услуг. *Современные научные исследования и инновации*. 2014. № 12. URL: <http://web.snauka.ru/issues/2014/12/42041> (дата звернення: 15.09.2018).
44. Лазнева І.О. Жеронкін Б.О. Інституційне середовище розвитку франчайзингової діяльності. *Сучасні проблеми менеджменту* : матеріали XIV Міжнар. наук.-практ. конф. Київ : Нац. авіац. ун-т, 2018. С. 289-291.

45. Заплатинський М. В. Інституційна підтримка розвитку малого підприємництва в регіоні: Автореф. дис. кан. ек. наук: 08.00.05. Інститут регіональних досліджень НАН України. Львів, 2008. 25 с.

46. Красівська А.С. Розвиток підприємництва в умовах інституційної невизначеності URL: http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/11729/%D0%92%D0%9F%D0%86_2016.pdf?sequence=1 (дата звернення: 16.09.2018).

47. Прушківська Е.В., Бодров В.Г. Інституційні чинники розвитку національної економіки України в контексті структурних перетворень. *Економічний простір*. №100. 2015. С. 24-33.

48. Сайкевич М. І. Еволюція інституційного середовища в контексті глобалізації економіки URL: http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/1990/1/Nauk_chut_2014_3_215-219.pdf (дата звернення: 16.09.2018).

49. Європейський Кодекс Етики Франчайзингу. URL: <http://franchising.ua/franchayzing/94/evropeyskiy-kodeks-etiki-franchayzingu/> (дата звернення: 17.09.2018).

50. Модель Франчайзингу. Закон про розкриття інформації. Рим, вересень 2002. URL: <http://www.unidroit.org/english/modellaws/2002franchise/2002modellaw-e.pdf> (дата звернення: 16.09.2018).

51. *Всеукраїнська громадська організація «Федерація розвитку франчайзингу та інфраструктури»* : веб-сайт. URL: <http://www.fdf.org.ua/> (дата звернення: 05.09.2018).

52. Пояснювальна записка до проекту Закону України "Про франчайзинг" URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/GH5QE00A.html (дата звернення: 05.09.2018).

53. Цивільний кодекс України. Київ: Істина, 2006. 368 с.

54. Бухгалтерський облік договору франчайзингу. *Дебет-Кредит*. 2014. № 30. С. 35-38.

55. Господарський кодекс України. Харків: ТОВ «Одіссей», 2008. 240 с.

56. Про концесії : Закон України від 1999 р. № 41. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997-14> (дата звернення: 16.09.2018)
57. Russell E. Readings on Historical Method, New York 1969.325 p.
58. Lloyd T. Tarbutton. *Franchising: the how-to book*. Front Cover. Prentice-Hall, Apr 1, 1986. Business & Economics. 226 p.
59. Seid M. The History of Franchising. *MSAWORLDWIDE*. May 13, 2018. URL: <https://www.thebalancesmb.com/the-history-of-franchising-1350455>(дата звернення: 16.09.2018)
60. Зовнішньоекономічний менеджмент : навч. посібник / І. І. Дахно, Г. В. Бабіч, В. М. Барановська та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 568 с.
61. Корольчук О. П. Франчайзинг (теорія, методологія, практика) : монографія. Київ : Київ. нац. торг.-екон. у-н, 2006. 207 с.
62. Bentley J. Cross-Cultural Interaction and Periodization in World History. URL:http://www.learner.org/courses/worldhistory/support/whatis_reading_2.pdf(дата звернення: 01.09.2018)
63. McNeillW. The Changing Shape of World History. URL: http://www.jstor.org/stable/2505432?origin=crossref&seq=5#page_scan_tab_contents(дата звернення: 01.09.2018)
64. A brief history of franchising. URL: <http://www.franchise-law.com/franchise-law-overview/a-brief-history-of-franchising.shtml> (дата звернення: 01.09.2018)
65. Забаиштанська Т. Історичні аспекти розвитку франчайзингу в діяльності посередницьких підприємств. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2016. № 1 (5). С. 36-43. URL: http://journals.stu.cn.ua/problems_and_prospects_economics_management/article/view/75565 (дата звернення: 15.09.2018).
66. Бедринець М. Д. Франчайзинг: світовий досвід і перспективи розвитку в Україні. *Фінанси України*. 2001. № 2. С. 96-104.

67. MacGregor J. Many Franchise Firms Fall on Hard Times After a 15-Year Boom, Wall St. J., May 29, 1970. 257 p.

68. William L. Killion The History of Franchising. URL: http://apps.americanbar.org/abastore/products/books/abstracts/5620145_Franchise%20Casebook%20Chapter%201_abs.pdf (дата звернення: 12.09.2018).

69. *Маковійчук О. В.* Сутність та економічні підходи до трактування поняття «франчайзинг». *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2012. Вип. 2 (23). С. 171-180.

70. *Григоренко Т. М.* Теоретичні та практичні аспекти франчайзингу в роздрібній торгівлі. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2012. № 10 (137). С. 120-127.

71. The Economic Impact of Franchised Businesses: Volume IV, 2016. URL: https://www.franchise.org/sites/default/files/Economic%20Impact%20of%20Franchised%20Businesses_Vol%20IV_20160915.pdf (дата звернення: 12.09.2018).

72. *Андреев А.* Франчайзинг в Україні URL: http://www.lexcellence.com.ua/category_27/item_18.html (дата звернення: 12.09.2018).

73. *Франчайзинг в Украине* URL: <http://fransfising.org.ua/index.php?pageid=11> (дата звернення: 12.09.2018)

74. *Паливода О., Селіверстова О.* Франчайзингові мережі в економіці України: особливості та перспективи розвитку. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2017. № 1. С. 36-43. URL: Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prpu_2017_1_6 (дата звернення: 15.09.2018).

75. Загальний огляд сектору франчайзингу в Україні та його показників на основі анкетування. Франшизи в Україні стійкі до кризи». *Franchise Group*: веб сайт. URL: http://franchisegroup.com.ua/media/files/Franchise%20Business%20Outlook%20Report_RUS_FINAL-2 (дата звернення: 10.09.2018).

76. *Franchise Group*: веб-сайт. URL: <http://franchisegroup.com.ua/> (дата звернення: 15.09.2018).

77. Жеронкін Б.О. Франчайзинг як фінансово стійка форма ведення бізнесу. *Фінансування, інвестування та кредитування в Україні: проблеми та перспективи розвитку в кризовій економіці*: збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 20 травня 2018 р. Частина 2. ДДАЕУ, 2018. С. 145-146.

78. Франшизы в Украине устойчивы к кризису. Общий обзор сектора франчайзинга и его показатели на основе анкетирования. *Franchise Group*: веб-сайт. URL: [http://franchisegroup.com.ua/bitrix/templates/nakitel_tpl/img/pdf/Franchise%20Business%20Outlook %20Report.pdf](http://franchisegroup.com.ua/bitrix/templates/nakitel_tpl/img/pdf/Franchise%20Business%20Outlook%20Report.pdf) (дата звернення: 10.09.2018).

79. Макаренко Т. Є., Бегма В. М. The institute of franchising and internal threats to national economic security. *Економічний часопис XXI*. Київ. 2015. – № 7-8 (2). 68 с. С. 19-22

80. Весенний рост: Наш Край открыл 4 франчайзинговых магазина URL: <http://franch.biz/news/2277> (дата звернення: 10.09.2018).

81. О франчайзинге. URL: <http://franch.biz/develop/aboutfranchising>. (дата звернення: 10.09.2018).

82. Світові бренди фастфуду захоплюють ринок України. URL: <http://vlasbiz.net/news/detail/1733> (дата звернення: 10.09.2018).

83. Чего стоит ожидать от рынка франчайзинга в 2018 году? URL: <https://community.com.ua/ru/news-community/chego-stoit-ozhidat-ot-ryinka-franchayzinga-v-2018-godu/> (дата звернення: 10.10.2018).

84. Сосновский О. Франчайзинг в страховании – новая форма сотрудничества страховщиков и посредников. URL: <https://forinsurer.com/public/10/06/16/4111> (дата звернення: 10.10.2018).

85. Лазнева І.О. Жеронкін Б.О. Франчайзинг як перспективна форма ведення бізнесу на страховому ринку України. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2018. № 2 (62). С. 126-134.

86. Michael S.C. Determinants of the rate of franchising among nations. *Management International Review*. 2003. Vol. 43, No. 3. P.267-291.

87. Alon I. Franchising Globally. New York: Palgrave MacMillan, 2010. 416 p.
88. Hoffman R. Global franchising: current status and future challenges. *The Journal of Services Marketing*. 2004. Vol. 18. No. 2/3. P.101-114.
89. Sarala R.M. Cultural differences, convergence, and crossvergence as explanations of knowledge transfer in international acquisitions. *Journal of International Business Studies*. 2010. Vol. 41, No. 8. P.1365-1390.
90. Burton F. Foreign market servicing strategies of UK franchisors: an empirical enquiry from a transaction cost perspective. *Management International Review*. 2000. Vol. 40, No. 4. P.373-400.
91. Habib M. Corruption and foreign direct investment. *Journal of International Business Studies*. 2002. Vol. 33, No. 2. P. 291-307.
92. Quinn B. Power and control in international retail franchising: evidence from theory and practice. *International Marketing Review*. 2000. Vol. 17, No.4/5. P.354-371.
93. Baena V. Market conditions driving international franchising in emerging markets. *International Journal of Emerging Markets*. 2012. Vol.7, No.1. P.49-71.
94. Огінок С. В. Вплив інституційного розвитку на франчайзингову діяльність. *Міжнародні відносини Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія Економічні науки*. 2016. № 8. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec-n/issue/view> (дата звернення: 15.09.2018).
95. Прушківська Е.В. Структурні зміни в національній економіці та їх вплив на формування секторальної структури. *Інноваційна економіка*. 2015. № 9. С. 27–34.
96. Індекс економічної свободи України 2018. URL: <https://www.heritage.org/index/visualize?cnts=ukraine&type=9> (дата звернення: 30.10.2018).

97. Doing Business 2018. Reforming to Create Jobs. URL:<http://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB2018-Full-Report.pdf> (дата звернення: 30.10.2018).
98. Doing Business 2019. Training for Reform. URL: http://www.worldbank.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB2019-report_web-version.pdf (дата звернення: 30.10.2018).
99. Дeregуляція бізнесу в Україні. URL: <http://www.drs.gov.ua/deregulation/deregulyatsiya-biznesu-v-ukrayini/> (дата звернення: 30.10.2018).
100. Божко Ю. Про окремі аспекти державної політики дерегуляції господарської діяльності. 2017. URL: http://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA010404(дата звернення: 30.10.2018).
101. Лесько О. Й., Глущенко Л. Д. Дeregуляція підприємницької діяльності та покращення умов ведення бізнесу в Україні. URL: <http://lglushenko.vk.vntu.edu.ua/file/b9d3dd4c1cf367032133ee8b554802f6.pdf> (дата звернення: 30.10.2018).
102. Аналітична доповідь до щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2015 році» / [Горбулін В. П. та ін.] ; ред. кол. Горбулін В. П., Власюк О. С. ; Нац. ін-т стратег. дослідж. Київ. : НІСД, 2015. 679 с.
103. *OECD. Business Tendency Surveys. 2003: A Handbook.* URL:<http://www.ier.com.ua/ua/proekt dilova dumka> (дата звернення: 30.10.2018).
104. Аналітичний звіт: національний та регіональний виміри «Щорічна оцінка ділового клімату в Україні: 2016 рік / [В.Беспалько, О.Кузяків, І.Федець та ін.] К.: 2017. 371 с.
105. Загальні тенденції тіньової економіки в Україні за I квартал 2018 року. URL: <http://me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=e384c5a7-6533-4ab6-b56f-50e5243eb15a&tag=TendentsiiTinovoiEkonomiki> (дата звернення: 21.11.2018).

106. Загальні тенденції тіньової економіки в Україні за 2016 р. – звіт Міністерства економічного розвитку і торгівлі URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=e384c5a7-6533-4ab6-b56f-50e5243eb15a&tag=TendentsiiTinovoiEkonomik> (дата звернення: 30.10.2018).
107. Офіційний сайт «Easy Business». URL: <http://www.easybusiness.in.ua/uk/%D0%B3%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B0/> (дата звернення: 30.10.2018).
108. Місія досяжна: як Україні збільшити рівень інтернаціоналізації бізнесу. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2018/10/26/642014/> (дата звернення: 30.10.2018).
109. Глобальний індекс миру 2018. URL: http://bintel.com.ua/uk/article/06_15_gpi/ (дата звернення: 30.10.2018).
110. Бізнес в умовах війни і форс-мажору. URL: <http://franchising.ua/stattya/2472/biznes-umovah-viyni-fors-majoru/> (дата звернення: 30.10.2018).
111. Стан ринку франчайзингу в Україні. URL: <http://fdf.org.ua/statti-komentariji-interv-yu-z-predstavnikami-federatsiji-rozvitku-franchajzingu/145-2011-2012> (дата звернення: 30.10.2018).
112. Franchise Group. URL: <http://franchisegroup.com.ua/catalog-franchise/> (дата звернення: 30.10.2018).
113. Сич О.А., Волос І.І. Сучасний стан та умови кредитування малого та середнього бізнесу в Україні. *Молодий вчений*. 2018. № 2 (54) URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/2/99.pdf> (дата звернення: 30.10.2018).
114. Васильців Т. Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізм зміцнення: Монографія. Львів: Арал, 2008. 386 с.
115. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012 р. № 4618-VI. *Урядовий кур'єр*. 16.05.2012 р. № 85.

116. Закон України «Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні» від 21.12.2000 р. № 2157-III № 2157-III. *Урядовий кур'єр*. 25.01.2001 р. № 14.

117. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності» від 04.11.2011 р. № 4014-VI. *Урядовий кур'єр*. 29.11.2011 р. № 222.

118. Розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми розвитку малого і середнього підприємництва на 2014-2024 роки» від 28.08.2013 р. № 641-р. *Урядовий кур'єр*. 24.09.2013 р. № 173.

119. Указ Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»» від 12.01.2015 р. № 5/2015. *Урядовий кур'єр*. 15.01.2015 р. № 6.

120. Угода про коаліцію депутатських фракцій «Європейська Україна» від 27.11.2014 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/file/text/33/f439014n8.pdf> (дата звернення: 30.10.2018).

121. Розпорядження КМУ «Про затвердження плану пріоритетних дій Уряду на 2016 рік» від 27.05.2016 р. № 418-р. *Урядовий кур'єр*. 16.06.2016 р. № 113.

122. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» щодо лібералізації системи державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 03.11.2016 р. № 1726-VIII. *Урядовий кур'єр*. 02.02.2017 р. № 20.

123. Розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції державної політики у сфері захисту прав споживачів на період до 2020 року» від 29 березня 2017 р. № 217-р. URL:

<http://www.kmu.gov.ua/control/ru/cardnpd?docid=249869713> (дата звернення: 30.10.2018).

124. Розпорядження КМУ «Про затвердження середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року та плану пріоритетних дій Уряду на 2017 рік» від 3.04.2017 р. № 275-р. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=249634799 (дата звернення: 30.10.2018).

125. Постанова КМУ «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року» від 06.08.2014 р. № 385. *Урядовий кур'єр*. 03.09.2014 р. № 160

126. Безхлібна А. П. Франчайзинг як складова економічного розвитку туристичного підприємства // *Індустрія гостинності в Україні: стан і тенденції розвитку : монографія / колектив авторів ; за заг. ред. проф. В. М. Зайцевої ; Запорізький національний технічний університет. Запоріжжя : Просвіта, 2017. 240 с.*

127. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» та деяких інших законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень з державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» від 26.11.2015 р. № 835-VIII. *Голос України* від 12.12.2015 р. № 235

128. Податковий Кодекс України – загроза франчайзингу. URL: <http://kiev.triarh.com/index.php/en/news/28-2010-11-04-14-27-51> (дата звернення: 30.10.2018).

129. «ВЕТ ФРАН» – Програма адаптації військовослужбовців (Франчайзинг для Ветеранів). URL: <http://fdf.org.ua/vet-fran> (дата звернення: 30.10.2018).

130. Кобушко І.М. Фінансове посередництво. Конспект лекцій URL: http://elkniga.info/book_244_glava_41_8.3_Organ%D1%96za%D1%81%D1%96%D1%97_z_upravl%D1%96.html (дата звернення: 30.10.2018).

131. Международный опыт развития франчайзинга. Информационная поддержка Национальной Палаты Предпринимателей Республики Казахстан. 2016. URL: <http://atameken.kz/uploads/content/files> (дата звернення: 30.10.2018).
132. Франчайзинг: мировой опыт и его внедрение в России. URL: <http://www.rae.ru/> (дата звернення: 30.10.2018).
133. Розповідає керівник Напрямку розробки галузевих продуктів ГО компанії "ПриватБанк" Тарас Пономар. URL: <https://franchising.ua/stattya/1447/kredituvannya-franchayzingu-ukraini/> (дата звернення: 15.11.2018).
134. Покупка франшизы в кредит. URL: <https://ffc.expert/ffc-blog/pokupka-franshizy-v-kredit/> (дата звернення: 15.11.2018).
135. Программа развития франчайзинга «Удачный старт». URL: http://www.ukrgasbank.com/ru/small_bussiness/credit/lucky_start/ (дата звернення: 15.11.2018)
136. Німецько-Український фонд. URL: <http://guf.gov.ua/uk/news> (дата звернення: 01.12.2018).